

Motion till riksdagen

1989/90:A708

av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik

Lövdén (båda s)

Reglerna om deltidspension

Delpensionsreformen genomfördes 1975 och har stor betydelse för många anställda som önskar trappa ned sin yrkesverksamhet. Av avgörande betydelse för rätten till delpension är att den försäkrade har ett deltidsarbete. Någon sådan rätt finns dock inte i lagstiftningen. Ansvaret för att få fram deltidarbeten åvilar arbetsmarknadens parter.

När pensionsberedningen i SOU 1986:47 diskuterade rätten till delpension och deltidsarbete konstaterades med rätta att man på arbetsmarknaden visat stor beredvillighet att tillgodose efterfrågan på deltidsarbete för att uppnå syftena med reformen om en rörlig pensionsålder. Med hänvisning till att några problem inte gjort sig synbara avstod pensionsberedningen ifrån att pröva frågan om att i lagstiftningen införa en rätt till deltidsarbete.

Rätten till ledighet för den anställde är vanligen inskriven i de bestämmelser som reglerar arbetsgivarens rättigheter kontra den anställdes. Så är t.ex. fallet när det gäller rätten till studieledighet. Arbetsgivaren kan i sådana fall inte hindra ledigheten på annat sätt än att förskjuta den upp till ett halvår.

När det gäller möjligheterna att erhålla delpension förhåller det sig, som redan antytts, på ett annat sätt. Arbetsgivaren kan vägra den anställde möjligheten till delpension. I denna situation har den anställde ytterst inte någon annan utväg än att finna sig i arbetsgivarens beslut. Arbetsgivaren har vad som man närmast skulle kunna kalla för en vetorätt.

Reformen infördes för att vara till gagn för den anställde som önskar trappa ned sin yrkesverksamhet. Att det ändå är så att arbetsgivaren kan vägra gå med på en begärd delpension kan möjligen bero på att förutsättningarna att bevilja delpension varierar mellan olika företag. Möjligheterna att utan störningar ordna delpension är måhända mindre i det lilla företaget än i det stora.

Även om antalet fall är litet så finns det uppgifter som tyder på att arbetsgivare vägrat anställda deltidspension och där motiveringarna varit oklara och svåra att förstå. Det kan därför, enligt vår uppfattning, inte anses tillfredsställande att arbetsgivarens "nej" till en deltidspension i praktiken fungerar som en vetorätt. I sådana situationer bör det vara möjligt för arbetstagarer att få till stånd en objektiv prövning av om arbetsgivarens "nej" är sakligt grundat.

Delpensionsreformen genomfördes 1975 och pensionsberedningens bedömning att inte närmare utvärdera erfarenheterna av delpensionsreformen

bygger på iakttagelser före 1986. Vid denna tidpunkt var situationen på arbetsmarknaden en annan än den som varit rådande under senare år. Det kan förutsättas att beredvilligheten att tillgodose efterfrågan på deltidsarbete är större vid en kärvare arbetsmarknadssituation vilket var fallet när pensionsberedningen gjorde sina bedömningar på detta område. Dessutom bör tilläggas att de stora regionala skillnader som finns i vårt land också kan leda till olika behandling i enskilda fall. Detta kan inte anses vara tillfredsställande.

En utvärdering av reformens regelverk utifrån de aspekter som berörs i föreliggande motion borde därför ske. I samband därmed bör man också överväga möjligheterna för arbetstagare, som vägras begärd deltidspension, att på något sätt få skäligheten i en sådan vägran objektivt prövad.

Mot. 1989/90

A708

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av reglerna för arbetstagares rätt till delpension och om arbetsgivarnas "vetorätt" i detta sammanhang.

Stockholm den 18 januari 1990

Kurt Ove Johansson (s)

Lars-Erik Lövdén (s)